

Prefață

Cartea *Relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Casa Regală a României între anii 1918-1947*, elaborată de domnul dr. Paul Ersilian Roșca, reprezintă la originile ei o teză de doctorat susținută exemplar de către autor, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai, în urmă cu mai mulți ani. Cercetarea acestei perioade distincte din istoria României are multiple justificări istorice și istoriografice. Marea Unire din anul 1918 a fost rezultatul maturității națiunii române, al existenței unei clase politice responsabile, al unor imense eforturi umane și materiale și, desigur, al unor conjuncturi geopolitice favorabile. Biserica (Ortodoxă și Greco-Catolică) și Casa Regală au reprezentat instituții fundamentale ale națiunii române care și-au adus o contribuție esențială la desăvârșirea unității național-statale în anul 1918. Cercetarea istoriei românilor după Marea Unire, a principalilor actori care au contribuit la acest eveniment epocal, rămâne prin urmare o necesitate, dar și o constantă în prezent. Anul 1947 a încheiat brutal perioada evoluției democratice a României ca urmare a abdicării forțate a Regelui Mihai I. Lucrarea dr. Paul Ersilian Roșca tratează tema relațiilor dintre Biserica Ortodoxă din România Mare și Casa Regală după Unire până la abdicarea din 30 decembrie 1947. Astfel, avem în față o problematică generoasă, dar și actuală în spațiul istoriografic românesc contemporan, iar autorul merită depline felicitări pentru contribuția adusă la cunoașterea celor aproape trei decenii din devenirea contemporană a țării noastre.

În primul rând, trebuie să observăm o foarte bună și justă repartizare a cercetării în patru mari capitole, divizate în 25 de subcapitole (ne-a plăcut și denumirea inspirată a multor atari subcapitole, formulări atrăgătoare, dar și cuprinzătoare în ceea ce privește conținutul acestora), cărora li se adaugă o Introducere, Concluzii-

ile, Bibliografia și Anexele (acestea din urmă extrem de generoase și sugestive pentru problematica abordată în interiorul tezei de doctorat). Primul capitol, intitulat *Încoronarea ca moment al maximei legături între Monarhie și Biserică. Sensuri și perspective asupra tradițiilor bizantine și românești. Carol I și raporturile acestuia cu Biserica Ortodoxă Română*, analizează semnificația încoronării în spațiul politic românesc, insistându-se asupra unor aspecte precum legitimarea puterii, raporturile Monarhiei cu Biserica, influențele reciproce dintre cele două instituții etc. În al doilea capitol, intitulat *Raporturile dintre Biserica Ortodoxă Română și Casa Regală a României în timpul domniei regelui Ferdinand I*, sunt supuse analizei istorice principalele momente din viața regelui Întregitor, fiind bine relevate aspectele privind apartenența la catolicism a monarhului, dar și relațiile corecte ale acestuia cu Biserica Ortodoxă Română. În cel de-al treilea capitol, *Autonomie sau angajament? Dinamica relațiilor dintre Monarhie și Biserica Ortodoxă Română în timpul domniei regelui Carol al II-lea*, sunt devoalate relațiile extrem de sinuoase și complexe dintre regele Carol al II-lea și Biserica Ortodoxă Română, culminând cu atragerea bisericii de partea monarhiei prin desemnarea Patriarhului Miron Cristea ca primul Prim-ministru în timpul regimului autoritar instaurat la data 10 februarie 1938. Ultimul capitol, intitulat *Regele Mihai I și Biserica Ortodoxă Română*, abordează ambele două domnii ale ultimului monarh al României, amândouă segmentele temporale fiind extrem de agitate din punct de vedere politic, al contextului economico-social și internațional. Autorul reușește să marcheze rolul Bisericii prin reprezentanții ei la vârf în ecuația puterii prin participarea Patriarhului Miron Cristea în componența regenței, ceea ce a marcat un moment inedit în istoria contemporană, dar și buna colaborare dintre regele Mihai și Patriarhul Nicodim Munteanu. De altfel, cele două instituții (Monarhia și Biserica Ortodoxă) au și constituit ultimele bastioane în

fața avansului sistemului politic totalitar bolșevic adus de tancurile sovietice după 23 august 1944.

Trebuie să remarcăm cu satisfacție orizontul metodologic al autorului care, dincolo de pregătirea teologică, are și o solidă pregătire istorică, el folosind mai multe metode de cercetare științifică, între care menționăm metoda analitică, cea comparativă, descriptivă etc. De aceea, nu este de mirare că regăsim pagini scrise cu un profesionalism desăvârșit, în care se compară informații din mai multe surse, care sunt supuse unei analize critice, fiind emise ipoteze noi. Domnul dr. Paul Ersilian Roșca explică și descrie momente controversate și complicate din istoria contemporană a României (modul persuasiv de acțiune al regelui Carol al II-lea pentru alăturarea patriarhului Miron Cristea la politica sa autoritară și antisemită, refuzul patriarhului Nicodim Munteanu de a-i grația pe mareșalul Ion Antonescu și ceilalți condamnați la moarte de către comuniști în 1946 etc.). Aparatul critic este unul foarte riguros, întocmit uneori până la limita suprasaturării, fiindcă autorul a citit aproape tot ce este relevant pentru perioada istorică 1918-1947, pentru cele două instituții abordate și chiar și pentru cadrul internațional. Imensa cantitate de informație inedită, obținută în urma investigării arhivelor diplomatice, ale Casei Regale, a altor fonduri arhivistice centrale etc. fundamentează prezenta carte și conferă greutate demersului restitativ. Avem convingerea că lucrarea dr. Paul Ersilian Roșca va fi nu numai citită, ci și citată de specialiștii în istorie interbelică a României.

Cluj-Napoca, 1 iulie 2025

Prof. univ. dr. Ioan Bolovan
Membru Corespondent al Academiei Române